

Rak materničnega vratu - rak, ki ga je s pravočasnim cepljenjem proti HPV mogoče preprečiti

Za rakom materničnega vratu v Sloveniji vsako leto zboli do 100 žensk v Sloveniji umre pa jih okoli 40. Za razliko od številnih drugih rakov, za katerimi primarno zbolevajo starejše osebe, se rak materničnega vratu pojavlja pri mlajših ženskah v rodni dobi.

Večino vseh rakov materničnega vratu (več kot 99 odstotkov) povzročajo dolgotrajne okužbe z nevarnimi genotipi humanih papiloma virusov (HPV). S HPV se tekom življenja vsaj enkrat okuži skoraj vsak spolno aktiven posameznik, večinoma že v prvih letih po začetku spolne dejavnosti. Najpogostejše okužbe so ravno pri mladih od 15. do 25. leta starosti.

A dobra novica je, da obstaja cepivo proti HPV, ki preprečuje 90 odstotkov rakov materničnega vratu, če je cepljenje opravljeno dovolj zgodaj, torej v času zgodnje pubertete in pred prvimi spolnimi stiki. Prav tako je pozitivno, da obvezno zdravstveno zavarovanje krije cepljenje proti HPV za vse deklice in dečke v 6. razredu osnovne šole in za vse zamudnike, ki cepljenja proti HPV še niso opravili, do 26. leta starosti.

V boju proti raku materničnega vratu je ključno cepljenje proti HPV in udeležba v presejalnem programu zgodnjega odkrivanja raka materničnega vratu Zora. Udeležba v Zori je pomembna tudi za ženske, ki so bile cepljene, saj je sicer cepljenje proti HPV izjemno učinkovito, a ne preprečuje nastanka raka materničnega vratu v 100-odstotkih.

Zakaj je izjemno pomembno, da s cepljenjem proti HPV ne odlašamo do starejše starosti otroka oz. mladostnika? Cepljenje proti HPV je najbolj učinkovito, če je opravljeno v **zgodnji puberteti, saj je takrat imunski odziv na cepljenje bistveno boljši kot pozneje.**

Prav tako je pomembno, da se **cepljenje proti HPV opravi še pred prvimi spolnimi stiki**, saj pride do okužbe kmalu po začetku spolnega življenja posameznika. Cepljenje proti HPV pa ščiti pred okužbo in ne zdravi že obstoječe okužbe.

Katere bolezni preprečuje cepljenje proti HPV? Cepljenje proti HPV ne preprečuje le predrakavih sprememb in raka materničnega vratu, pač pa tudi druge vrste rakov. Trajne okužbe z nevarnejšimi genotipi HPV namreč povzročajo tudi 25-78 odstotkov drugih rakov spolovil, 88 odstotkov raka zadnjika in 31 odstotkov raka ustnega dela žrela pri ženskah in pri moških.

Poleg tega cepljenje proti HPV preprečuje papilome grla in genitalne bradavice.

Cepljenje proti HPV je zelo varno – po svetu je bilo razdeljenih že več kot 500 milijonov odmerkov, resni neželeni dogodki po cepljenju pa so izjemno redki.

Kdaj poteka organizirano cepljenje proti HPV? Cepljenje proti HPV poteka organizirano na sistematskem pregledu v šestem razredu osnovne šole. To je optimalni čas za cepljenje deklic in dečkov proti HPV. Lahko pa se cepljenje opravi tudi kadar koli pozneje, organizirano je tudi v okviru sistematskih pregledov v 1. in 3. letniku srednje šole.

Za koga je cepljenje proti HPV brezplačno in komu se priporoča? Cepljenje proti HPV je brezplačno in priporočljivo za vse deklice in dečke v šestem razreda osnovne šole, pa tudi za vse starejše mlade do 26. leta starosti, ki proti HPV še niso bili cepljeni.

Vendar je treba poudariti, da je cepljenje proti HPV zaradi optimalne učinkovitosti najbolje opraviti v 6. razredu oziroma v zgodnji adolescenci.

Na učinkovitost cepljenja proti HPV kaže tudi slovenska raziskava v okviru programa Zora, v kateri so ugotovili, da imajo generacije žensk v Sloveniji, ki so že bile vključene v program cepljenja proti HPV in so tako imele možnost cepljenja proti HPV, do dvakrat manjše tveganje za predrakave spremembe materničnega vratu v primerjavi s tistimi generacijami žensk, ki niso bile vključene v program cepljenja. Ob višji precepljenosti proti HPV v Sloveniji bi bila ta razlika v tveganju še večja.

Proti HPV se lahko v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja cepijo tudi vsi mladi do dopolnjenega 26. leta starosti. Nacionalni inštitut za javno zdravje organizira akcije cepljenja mladih odraslih proti HPV pod geslom »Šeraj ljubezen, ne bolezen«.

Več o akcijah:

<https://nijz.si/nalezljive-bolezni/cepljenje/vec-kot-360-studentov-prijavljenih-na-cepljenje-v-okviru-akcije-seraj-ljubezen-ne-bolezen/>

<https://nijz.si/nalezljive-bolezni/cepljenje/po-vsej-drzavi-danes-akcija-seraj-ljubezen-ne-bolezen/>